

MUZEUL ȘI BIBLIOTECA MUNICIPIULUI SATU MARE ÎN ANUL 1932

DIANA KINCES
Muzeul Județean Satu Mare

Evoluția societății românești după Primul Război Mondial a fost caracterizată de o alternanță a perioadelor de stabilitate și criză. În perioada interbelică aceasta a parcurs un amplu proces de transformare socială, politică, dar și culturală. Au avut loc progrese în mai multe domenii precum în știință, medicină, filozofie, aeronautică etc., întreaga perioadă fiind caracterizată prin promovarea unității naționale și a integrării în ritmul european de modernizare.

Sătmarul s-a integrat și el în fenomenul românesc, s-a conectat la fluxul ideilor și creației naționale, experimentând și trăind un reviriment cultural în perioada interbelică. Intelectualitatea locală a receptat noile obiective culturale naționale, s-a racordat la propășirea culturii formând un front comun, activitatea sa materializându-se în realizarea unor activități culturale variate, înființarea unor societăți și asociații culturale, școli românești care susțineau și se implicau activ în viața culturală sătmăreană.

În noul cadru statal, cultura a cunoscut noi deschideri și a întâmpinat provocări cărora a încercat să le facă față. Numeroși intelectuali s-au pronunțat pentru modernizarea societății, care trebuia să aibă la bază factorul cultural și moral. Dincolo de căutări, împliniri și eșecuri, reprezentanți de frunte ai științei și culturii au îndeplinit un rol activ în dezvoltarea culturală a societății românești. Sincronismul culturii românești cu cea europeană a fost o realitate incontestabilă.

Problematika muzeelor și a bibliotecilor, a rolului lor în viața culturală a transilvănenilor a fost o preocupare permanentă a intelectualilor. Aceștia subliniau în mod frecvent necesitatea înființării, îmbogățirii și susținerii muzeelor și bibliotecilor, într-o societate aflată în plin proces de afirmare culturală și națională prin crearea statului național unitar român la 1918.

Muzeul și biblioteca au fost adevărați promotori ai culturii, în Satu Mare existând un muzeu încă din anul 1891, când a fost înființată Societatea Culturală Kőlcsey, societate care avea în componența sa și o bibliotecă cu un fond de carte de câteva mii de volume¹. Biblioteca și muzeul Cercului Kőlcsey au fost deschise public abia în anul 1905 având stabilite un program de vizitare și împrumut, în zilele de miercuri și duminică, între orele 11 și 12, fiind publicat cu ocazia deschiderii chiar și un *Registru al pieselor de muzeu și bibliotecă*².

¹ Kinces 2007, p. 381.

² *Szatmári... 1905.*

Biblioteca are o tradiție mai veche, fiind menționate încă din secolul al XVI-lea biblioteci școlare, biblioteci confesionale, cele înființate de bresle și asociații profesionale. De asemenea, trebuie menționată biblioteca școlară înființată de Petru Bran la Liceul romano-catolic în 1859, prima bibliotecă românească sătmăreană, care la început a funcționat într-o sală de curs³.

După Marea Unire din 1918, o vreme nu este consemnată existența și funcționarea unei biblioteci la Satu Mare. Abia în 1920 este menționată existența unei biblioteci realizate cu ajutorul unei donații de 25000 de coroane din partea Băncii Marmorosch Blanck din București. Aceasta funcționa în cadrul Liceului românesc, astăzi Colegiul Național Mihai Eminescu⁴.

Un mic muzeu a fost deschis în anul 1925 când Aurel Popp a fost însărcinat de către Primăria sătmăreană cu organizarea unei expoziții etnografice, reușind să adune în câteva luni sute de obiecte din întreg județul, expoziție care s-a bucurat de un real succes⁵.

În deceniul al patrulea al secolului trecut sunt menționate la Satu Mare 3 biblioteci și 2 muzee: Muzeul Municipiului Satu Mare și biblioteca municipiului situate ambele în clădirea cunoscută sub numele de Casa Albă, biblioteca profesorală de la Liceul Mihai Eminescu și Muzeul și Biblioteca Kölcsey din strada Mihai Viteazul⁶.

Un inventar al muzeului și bibliotecii municipiului Satu Mare, realizat în anul 1932⁷ ne indică date foarte importante referitoare la colecțiile existente în muzeu și în biblioteca care aparțineau primăriei municipiului Satu Mare. Prin hotărârea numărul 8742 din anul 1932, contabilul șef și arhivarul orașului, Coriolan Neamțiu este însărcinat cu inventarierea bunurilor primăriei. În acel inventar, semnat la 16 mai 1932, au fost cuprinse și bunurile care aparțineau de muzeu și bibliotecă, o bibliotecă cu fonduri în limba maghiară, dar și în limba română.

Biblioteca maghiară deținea o colecție ce însuma 992 de volume în valoare de 38543 lei cuprinzând:

-125 de volume de literatură cu o valoare de 7150 lei. Printre titlurile regăsite în această colecție trebuie să amintim lucrările lui Petőfi Sándor, Mikszáth Kálmán, Jászi Oszkár (*A történelmi materializmus állambölcsélete, Művészet és erkölcs*), Kossuth Lajos etc.

- 202 volume de legislație cu o valoare de 10100 lei – diferite legi și decrete emise în perioada 1836-1914

- 665 monografii și almanahuri cu o valoare de 21393 lei.

³ <http://www.bibliotecasatumare.ro/istoric.html>

⁴ *Ibidem*.

⁵ Kinces 2014, p. 94-95.

⁶ Neamțiu 1939, p. 12.

⁷ *Inventarul Muzeului și Bibliotecii Municipiului Satu Mare*, colecție particulară, 174 file.

Biblioteca Românească avea înregistrate 824 de volume cu o valoare de 19722 lei. Bunurile aflate în inventarul bibliotecii românești erau cărți din diferite domenii precum literatură în limba română: Alecsandri, Eminescu, Coșbuc, Creangă, Sadoveanu, Rebreanu, Grigore Ureche, dar și scriitori străini: Cicero, Emile Zola, Andersen etc. De asemenea, în bibliotecă mai puteau fi consultate cărți din diferite domenii precum știință și artă, agricultură, zootehnie, geografie, astronomie etc.

395 din cărțile bibliotecii românești erau donate de Biblioteca "I. G. Bibicescu" din Drobeta Turnu Severin, care în acea perioadă își luase misiunea de a înființa o vastă rețea de filiale în țară și străinătate. Reușise să deschidă sau să îmbogățească până în anul 1929 nu mai puțin de 250 de biblioteci în Mehedinți, Ardeal, Basarabia, Bucovina, pe Valea Timocului sârbesc, dar și în America, pentru comunitățile românești din Cleveland, numărul cărților trimise la filiale ajungând la 124000 de volume. Biblioteca din Drobeta Turnu Severin fusese înființată în anul 1921 în urma donației impresionante de peste 30000 de volume a lui I. G. Bibicescu, om de cultură și guvernator al Băncii Naționale în perioada 1914-1924. Gestul lui nu a rămas fără ecou, beneficiarii donației lui reușind să transmită mai departe intențiile de culturalizare a poporului român.

O donație de 20 de volume a Academiei Române din București a completat colecția bibliotecii sătmărene cu diferite cărți din domeniul științei.

Restul cărților erau achiziționate din fonduri ale primăriei și bibliotecii municipiului Satu Mare.

Inventarul muzeului municipiului Satu Mare este împărțit în două părți. O primă parte este formată din piese de mobilier, picturi, sculpturi, fotografii, diapozitive și carte veche însumând în total 848 de bucăți în valoare de 118.990 lei. 61 de diapozitive pe sticlă se regăsesc astăzi în Colecția Muzeului Județean Satu Mare⁸, fiind considerate piese de o valoare deosebită în special din punct de vedere istoric și etnografic. Cea de-a doua parte a inventarului muzeului cuprinde 6 categorii de bunuri și anume: armament, piatră (și aici se referă la piese arheologice, inclusiv piese din lut), biserică (adică obiecte bisericesti), casnice, numismatică și haine țărănești. Acestea sunt în număr de 419 bucăți, cu o valoare de 35.268 lei.

Acest inventar al pieselor de muzeu și bibliotecă realizat în anul 1932 ne oferă o radiografie a situației reale existente a celor două instituții de cultură. Investigații ulterioare ar putea oferi date noi referitoare la parcursul de-a lungul timpului a acestor obiecte. Știm doar că o parte din patrimoniul aflat în custodia primăriei a fost transportat în timpul războiului și după război, la Baia Mare, acolo fiind reședința de regiune. Indiferent de traseul lor, existența acestui inventar ne demonstrează grija comunității și a oficialităților locale pentru

⁸ *Registrul de inventar nr. 1. Etografie* al Muzeului Județean Satu Mare, f. 5-8.

păstrarea, promovarea și îmbogățirea patrimoniului cultural într-o societate în plină schimbare și aici ne referim nu doar la schimbările intervenite în urma Unirii de la 1918 ci și la cele care au intervenit odată cu înlocuirea limbii maghiare în aparatele de stat și promovarea limbii și a culturii românești în toate straturile societății sătmărene.

Museum and Library of Satu Mare Municipality in 1932

ABSTRACT

Between the two great wars of the last century in Satu Mare functioned a museum and a library that belonged to the mayor's office and contained an important collection of books, art objects, photos, numismatics, ethnographic textiles etc.

The inventory of the museum and of the library of Satu Mare municipality dated to 1932 and made by Coriolan Nemțiu, chief accountant and registrar at the city mayor's office, mirrors the situation of the patrimony of the museum and library.

The library had two departments: a Hungarian library which contained 992 books and a Romanian library that had enlisted 824 books. A very important component of the Romanian library was the collection I. G. Bibicescu, who donated 395 books to the Romanian library from Satu Mare.

The museum collection was also divided into two parts: one held different pieces of furniture, paintings, photos and old books (848 pieces) and the other held weaponry, objects made of stone and clay, ecclesiastical patrimony, numismatics, ethnographical textiles and household objects (419 pieces).

List of illustrations

Fig. 1 - Inventory of the Romanian library in 1932 (total)

Fig. 2 - Inventory of the museum in 1932 (total)

Fig. 3 - Inventory of the museum in 1932 (total)

Fig. 4 - Inventory of the museum and the library of Satu Mare municipally (total)

Fig. 5 - Picture postcard from Satu Mare in the interwar period. The White House

TOTALIZATOR
BIBLIOTACA ROMANA.

I. Literatura			
a. Primăriei	153 vol.	5.404. Lei	<i>Vezi pag. 40</i>
b. Bibicescu	192. "	2.478. "	<i>" " 54</i>
c. Muzeului	188. "	5.287. "	<i>" " 67</i>
II. Știință și Artă			
a. Primăriei	49. "	505. "	<i>" " 84</i>
b. Bibicescu	105. "	869. "	<i>" " 89</i>
c. Muzeului	20. "	441. "	<i>" " 97</i>
III. Diverse.			
a. Primărie	28. "	3.741. "	<i>" " 98</i>
b. Bibicescu	98. "	997. "	<i>" " 101</i>
Total	<u>834. vol.</u>	<u>19.722. Lei</u>	

Satu-Mare la 16 Mai 1932

delegat cu inventarierea
Uscante
sefcontabil

Fig. 1- Inventar al bibliotecii românești din 1932 (totalizator)

TOTALIZATOR

a. Mobilier	61. buc.	Lei	16.470.-	<i>Vezi pag. III</i>
b. Picturi sculpturi	16. "	"	61.960.-	<i>" " 113</i>
c. Fotografii	572. "	"	8.600.-	<i>" " 115</i>
d. Diapozitive	137. "	"	4.110.-	<i>" " 138</i>
e. Cărți vechi	62. "	"	27.850.-	<i>" " 149</i>
Total	<u>848 buc.</u>	<u>"</u>	<u>118.990.-</u>	

Satu-Mare la 16 Mai 1932.

delegat cu inventarierea
Uscante
sefcontabil

Fig. 2 - Inventar al muzeului din 1932 (totalizator)

T O T A L I Z A T O R

a. ARMAMENT	8 buc.	Lei	2.700	<i>Vezi Pagina</i>	<i>154</i>
b. PIATRA	88. "	"	1.758.	" "	<i>155</i>
c. BISERICA	42. "	"	10.420.	" "	<i>157</i>
d. CASNICE	67. "	"	5.401.	" "	<i>160</i>
e. NUMISMATICA	93. "	"	350	" "	<i>165</i>
f. HALNE ETARAN.	121. "	"	14.639.	" "	<i>166</i>
			419. buc.	Lei	35.268.

S a t u - M a r e l a 16 M a i 1932.

Delegat cu inventarierea

sefcontabil: *Beaumont*

Fig. 3 - Inventar al muzeului din 1932 (totalizator)

T O T A L I Z A T O R U L
General al Muzeului și Bibliotecii Municipiului Satu-Mare.

Dos. 1. volume	992.	in valoare de Lei	38.543
" 2. "	843.	" " "	19.222.
" 3. bucăți	848.	" " "	118.990.
" 4. "	419.	" " "	35.268.
Total		3102	obiecte " " 212.523. lei.

S a t u - M a r e l a 16 M a i 1932.

Vazut: *Beaumont*
Pres. Com. Int.

Inventarizator.
Beaumont
sefcontabil.

Fig. 4 - Inventar al muzeului și bibliotecii municipiului Satu Mare (totalizator)

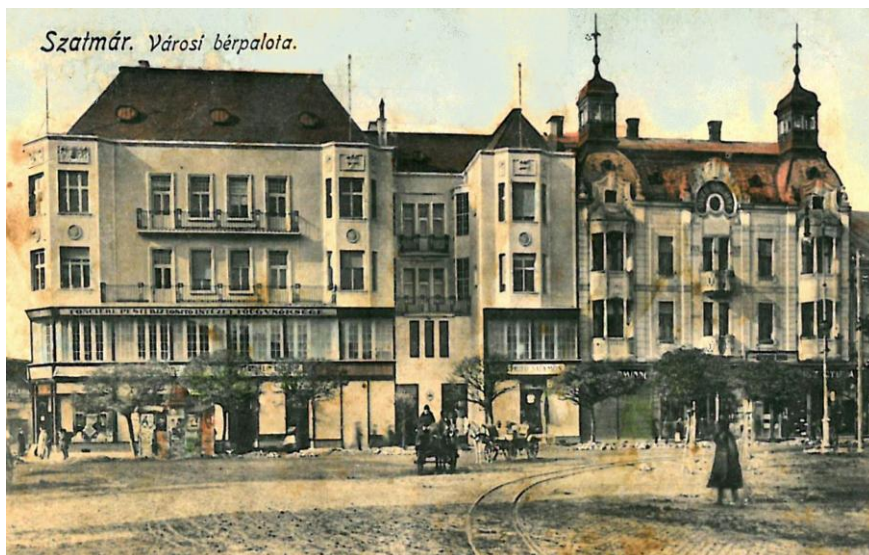

Fig. 5 - Vedere din Satu Mare în perioada interbelică. Casa Albă

Abrevieri bibliografice

- Kinces 2007 – Diana Kinces, „Muzeul Cercului Kölcsey. Primii pași în crearea Muzeului Județean Satu Mare”, în *Satu Mare. Studii și comunicări*, XXII – XXIV/II, Satu Mare, 2007, p. 379-386
- Kinces 2014 – Diana Kinces, „Istoria muzeului sătmărean în secolul al XX-lea”, în *Satu Mare. Studii și comunicări*, XXX/II, Satu Mare, 2014, p. 91-105
- Neamțiu 1939 - Coriolan Neamțiu, *Compas Călăuză Satu Mare 1939*, Satu Mare, 1939
- Szatmári ... 1905 - Szatmári Kölcsey – kör. Múzeumi tárgyainak és könyvtárának. Névjegyzéke, Satu Mare, 1905

Cuvinte-cheie: Satu-Mare, bibliotecă, muzeu, perioada interbelică, cultură

Keywords: Satu Mare, library, museum, interwar period, culture.

